

Tankenbergr en Paasberg

Over Tankenberg en Paasberg, door bossen en een afwisselend hoevelandschap, is een wandeling uitgezet.

De route voert door een gebied, dat gedeeltelijk eigendom is van de Vereniging Natuurmonumenten (Egheria) en voor een ander deel in particulier bezit is (Paasberg). Het landgoed Egheria strekt zich uit op en rond de Tankenberg; 158 ha daarvan is eigendom van de Vereniging Natuurmonumenten.

Wandeling

De start en finish van deze wandeling is: De Parkeerplaats aan de Tankenbergweg.

Vanaf Oldenzaal richting De Lutte is het aan uw linkerkant, circa 1 km buiten de bebouwde kom van Oldenzaal aan de linkerkant de Tankenbergweg in.

De afstand van de wandeling is 7,5 km. Naar wens kan deze ingekort worden tot ongeveer 4,5 km. De verkorte routebeschrijving wordt in de tekst toegelicht. De duur van de totale wandeling is circa 2 uur. Bij nat weer is het dragen van stevige wandelschoenen of laarzen aan te bevelen.

De tocht is uitgezet, beschreven en geïllustreerd door leden van het IVN, instituut voor natuureducatie en duurzaamheid, afdeling Oldenzaal.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of in enige andere manier, zonder vooraf schriftelijke toestemming van de uitgever.

Wij wensen u een prettige wandeling!

N.B.: Het IVN aanvaardt geen aansprakelijkheid voor door u geleden schade of ongemakken tijdens de tocht.

Routebeschrijving

Op de parkeerplaats bevindt zich een informatie-bord van het wandelnetwerk. De Vereniging Natuurmonumenten (NM) is deels eigenaar van het landgoed Egheria, waarover een deel van de route ons voert.

- Vanaf de parkeerplaats gaan we linksaf, de Tankenbergweg op, richting het bos.
- We vervolgen de asfaltweg tot de eerste bocht en gaan hier rechtdoor over een half verharde weg, de Brandsweg.

NB: het naast de Brandsweg liggende pad is een ATB pad. Niet gebruiken dus!

De boerderij rechts is het "erve Brand". Vanaf hier hebben we een prachtig zicht over de aflopende helling van de Tankenberg, welke hoofdzakelijk omzoomd wordt door beuken. Het dal heet "de Hel". Volgens overlevering stamt deze benaming uit een tijd dat de Plechelmus kerk te Oldenzaal gebouwd werd. Het zandstenen bouw materiaal moest uit de groeven van Bentheim of Gildehaus aangevoerd worden met ossenwagens. Onderaan de Tankenberg moet het voor de ossendrijvers een hel geweest zijn om de zwaarbeladen wagens tegen deze helling op te krijgen. Eenmaal boven gekomen waanden ze zich in de hemel. Vandaar dat in de volksmond het hoger gelegen gebied "de hemel" genoemd wordt.

Verderop in het weiland rechts van de weg is een poel, die gevoed wordt door een bron. Uit deze omgeving komt ook de Oldenzaalse marktsteen.

Een eindje verder aan de linkerkant zien we een hooilandje dat bij NM zelf in beheer is. Het is de bedoeling dat dit verschraalt, zodat er zich weer veel oorspronkelijke planten thuis gaan voelen. Wanneer de grassen en kruiden zijn uitgebloeid wordt het gemaaid en afgevoerd, zodat de gronden steeds "armer" worden.

- Op de verharde Alleeweg aangekomen gaan we rechtsaf.
- Bij een toegangshek en het bordje van Natuurmonumenten met het opschrift Egheria en wandelnetwerk paal R37 gaan we linksaf het Beuningerp pad in.

Rechts zien we een bos waar in 2003 het productiebos van naaldhout verwijderd is waardoor het er net zo uit moest gaan zien als het gevarieerde bos met een struik- en kruidenlaag aan de linkerkant.

Maar doordat er zaden in de bodem zijn achtergebleven is er weer veel naaldhout teruggekomen. Enkele naaldbomen zijn gespaard om roofvogels een broedplaats te blijven bieden. Naast het pad is veel robertskruid te zien, dit is een lid van de geranium familie.

We komen over helder stromende beekjes die het water afvoeren dat aan deze zijde van de Tankenberg naar beneden stroomt. In het bos vinden we plekken met en zonder lichtinval. Dit heeft invloed op de begroeiing van de bosbodem en daarmee samenhangend de verscheidenheid in het voorkomen van planten, dieren en insecten. Maar door vermisting en stikstof uit de lucht is de bodem erg rijk aan voedingsstoffen en kan er "verbraming" optreden. Er ontstaat dan een dichte laag braamstruiken als ondergroei waardoor er verder geen andere soorten planten kunnen leven.

Even verder komen we bij het oudste gedeelte van het bos. Hier zien we oude eiken. Vanwege de hoge leeftijd van deze bomen zijn er nogal wat afgestorven. Het beleid van Natuurmonumenten is om ze te laten liggen, zodat ze opgenomen kunnen worden in de natuurlijke kringloop. Je ziet dat er ook veel rechtopstaande dode bomen zijn in dit stuk bos. Op rechtopstaand dood hout komen andere dieren en schimmels (paddenstoelen) voor dan op liggend dood hout. Dit is goed voor de biodiversiteit van het bos.

- We steken een met puin verharde beukenlaan over
- We komen over een doorwaadbare plaats in de beek, een z.g. "voorde"

Dit is de Tichelweg; deze naam duidt op de vroegere aanwezigheid van een tichelwerk (steenbakkerij). De klei die benodigd is voor het fabriceren van de bakstenen of dakpannen werd vanaf diverse kleiputten uit de directe omgeving middels een smalspoor aangevoerd.

- We volgen het pad en komen uit op de Paasbergweg.

We staan hier op de splitsing van de korte en van de lange wandeling. De **korte wandeling** staat direct hierna beschreven, in de tekst aangegeven met in de kantlijn; **de lange wandeling** gaat verder op blz. 4, aangegeven met ●.

Bij de Paasbergweg gaan we rechtsaf.

Aan uw rechterzijde ziet u boerderij "de Ticheler". De weg voert over de flanken van de Paasberg. Voor een uitstapje naar de top van deze "berg" moet u verderop door het houten hek dat u aan de linkerkant tegenkomt. Dit pad volgend komt u na ca. 200 meter op een plek met een prachtig vergezicht, de Belvédère. Voor het vervolg van de route gaat u hetzelfde pad weer terug naar het houten hek en dan linksaf de Paasbergweg nog ca. 100 meter volgen, waarna u rechts de Alleeweg in gaat.

- Nu kunt u de tekst van de lange wandeling weer oppakken op blz. 6 met de beschrijving **na**: "Aan de rand van het bos gekomen gaan we linksaf de Alleeweg in.". U gaat dus rechtsaf de Alleeweg in.

- **Vervolg van de lange route:**

- We komen bij de Paasbergweg en steken deze over, de Belvédèreweg in.

Rechts, en iets verderop ook links van de weg zijn poelen aangelegd. Het is een project gesubsidieerd door de Provincie dat beoogt d.m.v. een keten van poelen, de biotoop voor de boomkikker weer te herstellen. Het zijn tevens belangrijke kweekvijvers voor kikkers, padden, salamanders en insecten.

Iets verderop kijken we uit over weilanden waar geregeld een foeragerende reiger te zien is. Tevens is dit open terrein een prachtig uitvlieggebied voor de buizerd.

We komen langs de oude boerderij "n Hanenakker" met op de nok geveltekens; op het erf staat nog een ouderwetse kapberg. (Respecteer hier a.u.b. de privacy van de bewoners).

- Wat verderop houden we rechts aan.

Aan de linkerkant achter de bossage kunt u opnieuw een poel zien liggen. De poelen fungeren tevens als drinkplaats voor reeën die veelvuldig in dit gebied voorkomen.

- Na een verbouwde boerderij aan de linkerkant volgen we het smalle zandpad, dat redelijk onbegaanbaar is geworden door alle ATB'ers die hier langs fietsen, links omhoog.

Aan uw rechterkant ziet u overblijfselen van afgravingen. Hier was ooit een kleigroeve. Er werd klei afgegraven voor de steenfabriek van Nieuwenhuis.

- Aan het eind van het pad langs het weiland volgen, daarna het pad rechts.

Uit dit bos stamt één van de Twentse sagen. Uit overlevering wordt verteld dat hier de Hellehond (de hond van Wodan) heeft gehuisd. Om dit op juistheid te controleren heeft men enige tijd geleden namens de Historische kring De Lutte een waarzegster uitgenodigd om eens polshoogte te nemen. De mevrouw liep met deze groep mensen over dit pad en aan het einde begon zij te beven, te zweten en werd lijkleek. Zij was bijna niet meer in staat zich te bewegen. Na enige tijd kwam zij tot zichzelf en rende het bos uit, terug naar veilige have. Pas na lang aandringen kon zij weer spreken en vertelde dat zij de Hellehond had gezien.

Voor degene die wil zien hoe deze hond er uitgezien moet hebben, kan een kijkje nemen in het centrum van De Lutte waar zijn beeld staat.

Als we uit het bos komen maken we een uitstapje naar het hoogste punt van de Paasberg (circa 80 mtr boven NAP) om het uitzicht te bewonderen. Bij nat weer zijn laarzen of goede schoenen wel een vereiste.

Hiervoor moeten we rechtsaf langs het oude "erve Uphues", de Duivendalweg op. Meteen links na de boerderij staat een oude tuffelspieker. Het gebouwtje was bestemd voor aardappelopslag. Tegen de muren werd zand en/of blad gegooid, zodat de aardappelen vorstvrij bewaard konden worden. Na ± 150 meter over het zandpad komen we aan bij de top van de Paasberg.

Deze Twentse "bergreus" maakt deel uit van een keten van stuwwallen die in de laatste ijstijden door het oprukkende landijs gevormd is. De kern bestaat vaak uit vette donkergroene klei die werd achtergelaten door een tropische zee, welke miljoenen jaren geleden over dit deel van ons land golfde. De ijsmassa's brachten keileem (afschaafsel van rotsen) en zwerfkeien mee uit Scandinavië. Museum Natura Docet in Denekamp heeft hier uitgebreide informatie over.

Bij het bankje hebben we een prachtig uitzicht over het dal en bij helder weer kun je tussen de bomen de Ootmarsumse stuwwal, Denekamp en een deel van Duitsland (windmolens) zien liggen. Tot in de twintiger jaren van de vorige eeuw stond hier een uitkijktoren. Vandaar op oude kaarten de naamgeving "Belvédère berg".

- Om onze route te vervolgen gaan we terug naar "erve Uphues", waar we na 50 meter rechtsaf een gravelpad (Steipad) in gaan.

Dit is één van de Lutter kerkpaden. Rondom het dorp De Lutte bevinden zich talrijke kerkpaden die als een spinnenweb vanaf het buitengebied naar de kern van het dorp toelopen. Zoals de naam reeds verklapt werden deze paden gebruikt om ter kerke te gaan. Velen ervan zijn nog bewaard gebleven en worden tegenwoordig dankbaar door toeristen gebruikt als fiets- en wandelroutes.

- We gaan tussen de glooiende weilanden en akkers door en volgen het gravelpad langs een stuk bos, een rustbank en een houtwal.
- Op de splitsing van paden gaan we rechts het pad in dat de scheiding volgt tussen hoger en een lager gelegen gronden. Dit slingerende pad brengt ons langs de achterkant van de moderne ligboxenstal van de boerderij "de Reuver", waar we rechtsaf gaan.
- Bij boerderij "de Reuver" volgen we de verharde weg rechts over het erf. Aan de linkerkant hebben we een schitterend uitzicht over het dal dat "De Hooge Lutte" wordt genoemd.

- Aan de rand van het bos gekomen gaan we linksaf de Alleeweg in.

Deze weg, vroeger ook wel Stadsweg of Hessenweg genoemd, was eens een belangrijke verbinding tussen de Hanzestad Deventer en de Duitse steden. Links van de weg staat een oude boerderij met een typische dakbedekking; bij deze hoeve "het Harbert" werden vroeger waarschijnlijk de paarden van de postkoets gewisseld. Tegenover de boerderij staan langs de weg enkele grote tamme kastanjabomen. Na de boerderij staan links in de houtwal een tweetal monumentale zomereiken.

- We vervolgen de geasfalteerde weg.

De weg kruist een beek, die gevoed wordt door een drietal bronnen en zo het begin vormt van de Rossummerbeek. Het water neemt zand mee en slijt de oevers uit; zo slingert (meandert) de beek zich een weg door het landschap. Op sommige plaatsen ontstaan kolkjes waardoor de bodem dieper ligt. Als de beek droogvalt staat er op deze plekken nog lang water, waarin (water)insecten kunnen overleven en andere dieren een drinkplaats vinden.

Het hele gebied aan de rechterzijde vanaf de Paasbergweg tot aan het Beuningerpad omvatte tijdens de oorlog een munitieopslagplaats van de Duitsers, het z.g. Marthalager. (zie het informatiebord bij de ingang van het Beuningerpad)

Langs de weg in het bos ligt veel omgezaagd dood hout. Omdat staande, afgestorven bomen langs de wegen een gevaar kunnen opleveren, worden ze voor de veiligheid gekapt. Het dode hout blijft weer liggen voor insecten, paddenstoelen en schimmels. Terug in de natuurlijke kringloop dus!

- We vervolgen de verharde weg en verlaten het bos. Na ca. 1 km zien we aan de linkerkant op het hoogste punt van de Tankenberg een koepel. Hier stond eens het voormalig theehuisje van de

familie Ten Cate. Eind jaren 50 van de vorige eeuw is het in de huidige vorm gebouwd door de bekende Twentse architect Jan Jans.

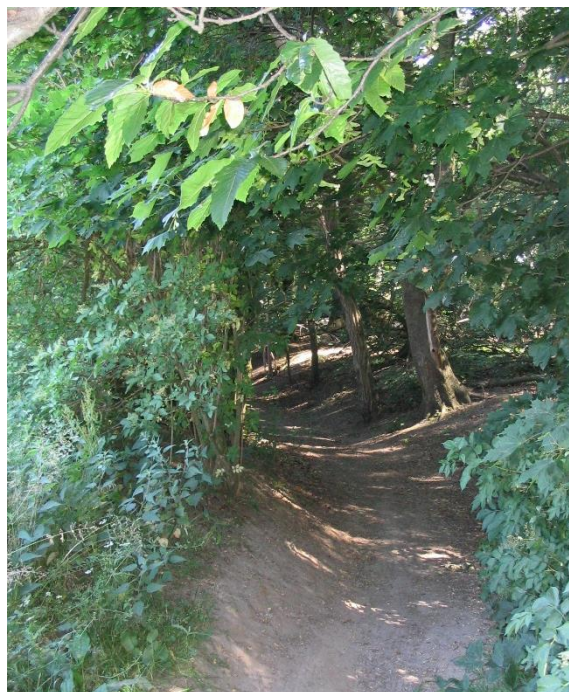

De koepel staat op een hoogte van 86 meter boven NAP . Voor verbetering van het uitzicht is links en rechts van de weg een deel van het bos gekapt. Nu zijn bij helder weer Denekamp, Ootmarsum en het Duitse Nordhorn te zien.

Bij een wat aparte splitsing van wegen aangekomen zien we een informatiepaneel van Twenteland-Sagenland. Het geeft een mooie weergave van het ontstaan van het Twentse landschap. Met name het ontstaan van de stuwwallen tijdens de verschillende ijstijden. De bodemlagen op de Tankenberg zijn door de stuwende werking van de gletsjers scheef komen te liggen. Hierdoor ontspringen meerdere bronnen op of in de buurt van de Tankenberg.

- Wij vervolgen onze weg over een pad dat schuin omhoog achter het info-paneel begint, Eggeriaweg geheten.

Deze z.g. holle weg voert ons langs de tuin van villa Eggeria. De oorspronkelijke villa is na een bombardement in het voorjaar van 1945 verwoest. Men vermoedde dat de toenmalige Duitse opperbevelhebber zich hier bevond. In de jaren na de oorlog is de villa in een kleinere vorm herbouwd.

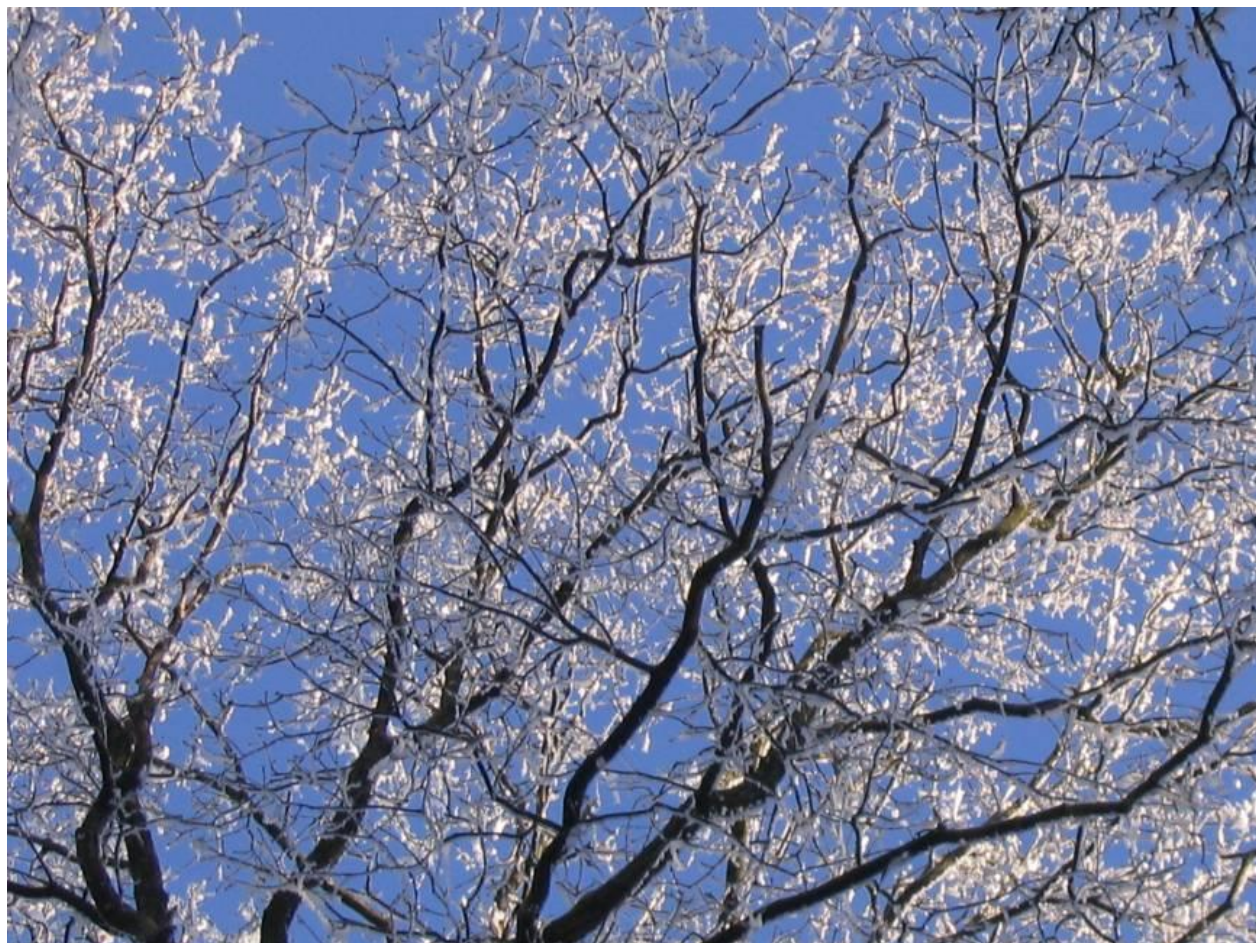
klaverzuring

Aan het eind van het pad zien we rechts een paar ontluchtingspijpen van een ondergronds waterbassin. Dankzij de hoge ligging hoeven hier geen watertorens gebouwd te worden. Op deze wijze is er voldoende druk om Oldenzaal en een gedeelte van de gemeente Losser van water te voorzien. De drinkwater maatschappij heeft hier een voorraad van 42 miljoen liter water opgeslagen.

- Bij de T-splitsing slaan we linksaf langs de beukenhaag en steken de oprijlaan van de villa over. We volgen het pad en komen weer uit op de Tankenbergweg nabij het startpunt van de wandeling.
- Als we op het einde van het pad rechtsaf gaan zie je na ongeveer 100 m de parkeerplaats alweer liggen aan uw rechterhand.

Hopelijk heeft u genoten van de wandeling!

Uitgegeven door : IVN afdeling Oldenzaal, www.ivn.nl/oldenzaal, 2017

Copyright : IVN afdeling Oldenzaal.

